

Anarhizam/Feminizam

Zero Collective

1970

Sadržaj

Feminizam	3
Anarhizam	3
Anarhafeminizam	4

Feminizam

Patrijahat, dominacija muškaraca nad ženama, je osnovna vrsta ugnjetavanja. Ova dominacija se provlači kroz sve. Kao žene smo određene rodnom ulogom od rođenja što nas vodi do podređenog društvenog položaja. Uče nas pasivnosti i životu kućanice – svemu što će uništiti ono što uistinu jesmo i pretvoriti nas u supruge i majke. Odgajaju nas tako da upoznamo i udamo se za gospodina Pravog, rodimo mu djecu i živimo zajedno dugo i sretno. Takva nuklearna obitelj je ekonomska baza kapitalizma. Svaka izolirana obitelj ima svoju kuću, auto, štednjak, mikser, televiziju, a to doprinosi jačanju lažne potrebe za kupovanjem nepotrebnih proizvoda.

Nuklearna obitelj udvostručava glavne kapitalističke oblike socijalizacije. Želimo raskrinkati koncept vlasništva, ne samo nad robom, već i nad djecom. Uče nas prihvatiti podjelu rada prema rodnim ulogama, gdje žene kuhaju i peru, a muškarci „odlaze na posao”. Žene su, unutar ovakve obitelji, vlasništvo muškaraca i kao takve su podvrgnute prakticiranju potpune moći nad sobom, što vodi sve do fizičkog nasilja i silovanja. Zbog društvenog negiranja ekonomske neovisnosti žena, žene nisu u stanju pobjeći iz ovakve situacije. Čak i kada rade, ženama su primanja općenito manja od primanja muškaraca, što znači da većina žena nije u stanju samostalno održavati obitelj. Dok s jedne strane obitelj služi kao utočište u kojem se u izolaciji događaju sve „zabranjene” emocije i reakcije, njene institucionalizirane uloge dobro odražavaju osnovnu strukturu moći u društvu – muškarac kao gospodar, žena kao sluškinja i djeca kao vlasništvo.

Također, žene su svugdje prikazane kao seksualni objekti – razvaljene preko automobila na reklamama, skinute u filmovima, prodajući aftershave na televiziji... Žene su svugdje objekti i vlasništvo, komadi, statusni simboli, sve, samo ne ljudi. Čak i kada smo uključene u ljevičarske grupe ponekad se na nas gleda kao na potencijalnu mogućnost seksa, a ne kao potencijalne aktivistkinje i prijateljice.

Sve su to razlozi zbog kojih se borimo kao žene. Feminizam je žensko udruživanje i podizanje svijesti o potlačenosti, a u svrhu borbe protiv muške dominacije i kapitalističkog društva koje nas želi samo iskorištavati. Feminizam se kroz borbu protiv patrijahata bori protiv svake hijerarhije, svakog vodstva, svake vlasti i same ideje autoriteta. Ne vidi politiku kao izdvojenu, već kao sastavni dio našeg uma i naših odnosa.

„Neće biti revolucije bez oslobođenja žena. Neće biti oslobođenja žena bez revolucije.”

Anarhizam

Živimo svoje živote podređeni trostrukoj vlasti patrijahata, kapitala i države. Ova rodna, ekonomska i politička podređenost koju osjećamo u svakom trenutku u sebi sadrži zajedničku osnovnu – autoritet. Što znači, neograničeno korištenje moći i našu pokornost toj moći. Svaki oblik odnosa u dvadesetom stoljeću je obilježen tom prevladavajućom kombinacijom dominacije i pokornosti. Življenje je svedeno na otuđenje, aktivnost na konzumiranje, misao na kontemplaciju. Od nas se jedna stvar traži iznad svega – naša pokornost. Svugdje se stvaraju uvjeti u kojima se bojimo izraziti i gdje moramo slušati. Anarhizam stvara slobodno društvo koje je suprotno tome. Anarhizam predstavlja stvaranje društva u kojem su ljudi preuzeli organizaciju i sami određuju svoje živote. Anarhizam odbacuje sve hijerarhijske i dominantne oblike odnosa i zamjenjuje ih suradnjom i organiziranjem kroz kolektive.

Baš suprotno uobičajenom krivom shvaćanju, anarhizam ne odbacuje organizaciju, već predstavlja oblik organiziranja. Istovremeno predstavlja kritiku autoritarnih oblika organizacije koji počivaju na manipulaciji i pasivnosti, te promiče teoriju slobodnog organiziranja. Oblike organiziranja koji se organiziraju odozdo, a ne odozgo, iznutra, a ne izvana. Osnova takve organizacije su autonomne grupe formirane prema mjestu postojanja (kolektivi), aktivnostima (grupe afiniteta) ili proizvodnji (sindikati). Te grupe se mogu udruživati u federacije, stvarati izrazito kompleksne mreže, a da pri tome ne izgube svoju autonomiju. Takva organizacija je decentralizirana i nehijerarhijska, bazirana na ravnopravnosti mreže, a ne neravnopravnosti piramide.

Posljedica prepoznavanja toga da iza patrijahata, kapitala i države leži isti oblik autoriteta i odnosa moć/pokornost, je zaključak da se rodna i socijalna revolucija neće dogoditi, jednako kao što ni autoritet ne može biti uništen od strane bilo kojeg pokreta koji počiva na autoritetu. Točnije, moć patrijahata, kapitala i države ne može biti zbačena od strane organizacija koje su same hijerarhijske i autoritarne. Umjesto toga, revolucionarna organizacija mora odražavati organizaciju budućnosti. Anarhisti i marksisti vjeruju u isto krajanje društvo – slobodne komune. [Ova izjava je upitna. op.prev.] Međutim, anarhisti tvrde da postoji čvrsta veza između toga kako se danas organiziramo da bi postigli to slobodno društvo i toga kako će to slobodno društvo biti organizirano, što uvelike stvara razliku unutar ljevice. Većina socijalista teži zauzimanju vlasti i stvaranju vlasti radničke klase, dok anarhisti vjeruju u ukidanje moći, jer bilo kakva državna moć sama po sebi znači potlačenost. Povijest pokazuje da neuništavanje moći znači samo prebacivanje moći na neku novu grupu ljudi i time stvarna revolucija postaje politička revolucija, kao što je to bio slučaj s Rusijom, Kinom, Kubom... Za anarhiste je metoda cilj, ne samo zbog toga što odvajanjem metode od cilja cilj postaje iskrivljen, već zato što je za anarhiste revolucija kontinuirani proces u kojem nazivi „metoda” i „cilj” gube svoje odvojeno značenje.

Revolucija nema određeni početak, već je to svaki trenutak u povijesti kada je pobuna zauzela mjesto potlačenosti. No, nema ni kraj, jer će se slobodno društvo stalno mijenjati i razvijati ovisno o svojoj dinamici. Zato što je metoda revolucije sama revolucija, revolucionarna aktivnost se sastoji od ostvarivanja revolucionarnog društva sada i ovdje. To je osnova za anarhistički revolucionarni način života i direktnu akciju, točnije, samoorganiziranu borbu.

Anarhafeminizam

„Feminizam prakticira ono što anarhizam propovijeda. Možemo otići toliko daleko i tvrditi kako su feministkinje i feministi jedina postojeće grupe koje iskreno možemo nazvati anarhizmom u praksi.” (Lynne Farrow, „Feminism as Anarchism”) Revolucionarno feminističko polazište je nužno anarhističko. Ne samo zbog toga što socijalna revolucija zauzima važno mjesto u revolucionarnom feminizmu, već zato što je feminizam anarhistički po svojoj teoriji i praksi. U svom odbacivanju autoriteta, hijerarhije i vodstva, feminizam prati anarhističku teoriju. Ipak, u tome feminizam odlazi korak dalje od anarhizma, jer pokazuje pravo lice autoriteta, hijerarhije i vodstva, struktura muške moći.

Međutim, žene su sasvim spontano kroz organiziranje i akcije došle do anarhizma. „Diljem zemlje su bez strukture, vođa i drugih činjenica muške ljevice počele djelovati neovisne grupe žena, stvarajući neovisnu i koordiniranu organizaciju sličnu onoj anarhističkoj iz prijašnjih desetljeća i s različitih područja. To nije slučajnost.” (Cathy Levine, „The Tyranny of Tyranny”) Stavljajući naglaska na male grupe kao osnovne organizacijske jedinice, okupljanje na federalistič-

kim principima za kampanje i konferencije, uvjerenje da donošenje odluka mora biti kolektivno, predanost direktnoj akciji, koncentriranje na to kako živimo svoje živote, potreba grupa za podrškom, te razvijanje ljubavi i povjerenja su primjeri koji pokazuju na koji način su žene došle do anarhističkih polazišta. „Feminizam je od svog pojavljivanja nesvjesno anarhistički. Sada je nužno svjesno prepoznati veze između feminizma i anarhizma.” (Peggy Kornegger, „Anarchism: the Feminist Connection”) Anarhafeminizam znači osvijestiti, izraziti i razumjeti naš anarhizam unutar ženskog pokreta.

Anarhafeminizam nastoji učiniti feministički anarhizam prepoznatljivim i svjesno ga razvijati.

Unatoč činjenici da su anarhisti u prošlosti zanemarili centralnu važnost rodne politike, muškarci anarhisti su ipak nešto bolji u odnosu na ostale muškarce i njihovu dominaciju nad ženama. Marksisti su, suočeni s feminizmom, odgovorili tražeći uzroke potlačenosti žena kroz proširivanje svoje teorije. Rađanje vide kao oblik proizvodnje, definirajući potlačenost žena kroz tradicionalnu klasnu teoriju. Na ovaj je način feminizam povezan s klasnom borbom. Zapravo, potlačenost žena stvara podjelu unutar klase. Ovim potčinjavanjem feminizma marksizam razotkriva svoju teorijsku ograničenost i fundamentalnu nekompatibilnost s feminizmom.

S druge strane, feminizam i anarhizam se teorijski nadopunjavaju. Predstavljajući teoriju zasnovanu na samoorganizaciji i direktnoj akciji, anarhizam nema kao motivaciju potčinjavanje feminizma, te poštuje i podržava autonomiju ženskog pokreta. Međutim, dok na feminizam teoretski možemo gledati kao na proširenje anarhizma, u praksi je anarhistička svijest o feminizmu u zaostatku u odnosu na ostatak ljevice kao cjeline.

Kontradikcija je dupla. Ne samo da su anarhisti uvelike propustili prepoznati anarhizam koji se događa svugdje oko njih, kao što je slučaj s revolucionarnim feminizmom, već sam pokret opetovano ostaje seksistički i u njemu dominiraju muškarci. Čak i najosnovnije, poput organiziranja događanja, davanja prostora ženama da se izraze na sastancima, suprotstavljanje seksizmu u jeziku i omogućavanje ženama sa djecom da slobodno dođu na sastanke, se ne uzima ozbiljno u obzir od strane većine muških anarhista. Kako je došlo do ove kontradikcije? Čini se da odgovor na to pitanje leži u činjenici do koje mjere su anarhisti uspjeli opravdati svoj seksizam kroz krivu prezentaciju svoje teorije, umjesto da su se pokušali suočiti s tim. Dok je anarhizam, ako govorimo općenito, oduvijek bio za oslobađanje ljudi, anarhizam nije feministički. Iako taj stav uključuje oslobađanje žena, to se ipak donekle ignorira, jer prevladava stav o oslobađanju ljudi. Drugi način na koji su muškarci anarhisti ideološki osnažili svoj seksizam je to što su pomiješali dokazivanje političkih stavova s muškim dokazivanjem. Poznati su slučajevi kada se opravdao seksizam pozivajući se na anarhističku individualnost, pa su čak nastajali i anti-feministički tekstovi.

Anarhistička praksa predstavlja kontradikciju svojoj teoriji zato što nije aktivno feministička. Anarhizam mora prepoznati radikalno proširivanje svoje politike kroz feminizam, otići dalje od svoje kritike kapitala i države i uključiti kritiku potlačenosti patrijahatom, te bazirati svoju buduću praksu na tome.

Ne želimo ništa manje od potpune slobode — rodnu i socijalnu revoluciju. Kreativno uništenje trostrane dominacije patrijahata, države i kapitala. Od ovog trenutka anarhizam nema drugog izbora, već mora postati svjesno i aktivno feministički, baš kao što anarhafeminizam nastoji osvjestiti anarhistički feminizam, ili može prestati postojati.

„Ono što tražimo nije ništa manje već potpuna revolucija, revolucija čiji će oblici stvoriti budućnost oslobođenu neravnopravnosti, dominacije i nepoštovanja individualnih razlika — ukratko, feminističko-anarhističku revoluciju. Vjerujem da žene već odavno znaju kako krenuti u stvara-

nje ljudske slobode. Sada samo trebamo prodrmati postojeće muške političke forme i usredotočiti se na našu žensku anarhističku teoriju.” (Peggy Kornegger, „Anarchism: the Feminist Connection”)

Anarhistička biblioteka
Anti-Copyright

Zero Collective
Anarhizam/Feminizam
1970

<http://www.stocitas.org/zero-collective-anarhizam-feminizam.htm>
Originalno objavljeno 1970. godine kao uvodnik prvog broja anarhafeminističkog časopisa Zero Collective, koji je postojao kraće vrijeme.

anarhisticka-biblioteka.net